

PROTEKTOR HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

Den 20. maj 2008

Notat om dobbelt statsborgerskab

Foreningen "Danes Worldwide" har bedt om foretræde for Folketingets Indfødsretsudvalg for at redegøre for foreningens synspunkter til det af Ny Alliance fremsatte forslag til folketingsbeslutning om ændring af reglerne om dobbelt statsborgerskab (B 87). Danes Worldwide har i den forbindelse udarbejdet nærværende notat og opfordrer til, at Danmark – i lighed med den overvejende del af EU-landene – indfører en lovgivning, der gør det muligt for danske i udlandet at kunne opnå statsborgerskab i det land de bor i, uden at skulle fraskrive sig deres danske statsborgerskab.

ooo 000 ooo

Der findes allerede i dag mange danske statsborgere, der også er statsborgere i et andet land, og som dermed har dobbelt statsborgerskab. Det skyldes, at vi i Danmark i 1898 fik vedtaget en indfødsretslov, der bygger på princippet om "jus sanguinis", dvs. at man ved fødslen erhverver forældrenes nationalitet. Er man barn af en dansker og en udlænding, er man i langt de fleste tilfælde født med et dobbelt statsborgerskab, som man har mulighed for at bevare i resten af sit liv. Alene med hjemmel i bestemmelserne herom i Indfødsretslovens § 1-2 findes der således i dag mange danske statsborgere, der har to pas. Med det stigende antal blandede ægteskaber, som danskerne indgår i denne globaliserede tidsalder, vil også antallet af danske børn født med dobbelt statsborgerskab stige i de kommende år.

Debatten om dobbelt statsborgerskab handler derfor ikke om at indføre dobbelt statsborgerskab i Danmark, som det undertiden er blevet fremhævet i pressen, men om hvorvidt tiden er inde til, at vi i Danmark, i lighed med mange andre lande i Europa, bør sikre muligheden for, at også danske statsborgere i øvrigt vil kunne opnå dobbelt statsborgerskab. Nemlig ved at gøre op med det gamle princip om, at man som voksen ikke kan søge og opnå et nyt statsborgerskab uden at vælge det gamle fra. Det gælder dels danske statsborgere, der efter gældende ret kun kan opnå et statsborgerskab i udlan

det, hvis de frasiger sig deres danske statsborgerskab, dels udlændinge i Danmark, der som hovedregel kun kan blive danske statsborgere, hvis de frasiger sig deres udenlandske statsborgerskab.

Det må hilses velkomment, at vi nu har fået indledt en debat herhjemme om behovet for at ændre den bestående lovgivning, og om man i så fald kan finde løsninger på de problemer, der er forbundet med dobbelt statsborgerskab. Målet må være at finde løsninger, der kan imødekomme det store ønske, der består hos mange danske i udlandet og udlændinge i Danmark om også at kunne bevare tilknytningen til deres hjemland.

Den samlede problemstilling omfatter såvel danske i udlandet som udlændinge i Danmark. Som talerør for tusinder af danskere og deres familier i udlandet fokuserer Danes Worldwide især på de spørgsmål, der gælder for danskerne i udlandet.

Det skal i første omgang bemærkes, at der ikke nødvendigvis behøver at være parallelitet mellem de ordninger for dobbelt statsborgerskab, der skal gælde for hhv. danske i udlandet og udlændinge i Danmark. En række lande har vedtaget regler, der gør det lettere for deres egne statsborgere i udlandet at opnå dobbelt statsborgerskab, end for at tilflyttere, der naturaliseres, samtidig skal kunne bevare deres oprindelige statsborgerskab.

For Danes Worldwide har spørgsmålet om udedanskerne ønske om at kunne opnå dobbelt statsborgerskab været en mærkesag i adskillige år. Når spørgsmålet atter er blevet aktuelt, jf. fremsættelsen af B-87 og den store og imponerende underskriftindsamling, som udvalget er blevet informeret om af initiativtagerne, skyldes det især, at Europarådets Konvention om Nationalitet fra 1997, som trådte i kraft i år 2000, i art. 15 fastslår, at der ikke er noget til hinder for, at landene accepterer dobbelt statsborgerskab. Konventionen, der har afløst 1963-konventionen om begrænsning af tilfælde med dobbelt statsborgerskab, har været medvirkende til, at mange europæiske lande inden for de seneste år har ændret deres lovgivning og nu er gået væk fra tidligere tiders modstand mod princippet om dobbelt statsborgerskab. Blandt de lande i den forbindelse har accepteret muligheden af dobbelt statsborgerskab finder vi Sverige, Finland, Island, Frankrig, UK, Italien og Portugal. Der findes dermed en samling af udvalgsbetænkninger og rapporter mv. fra disse lande, som gennemgår den samlede problemstilling omkring dobbelt statsborgerskab, og som munder ud i, at der ikke er nogen reelle retlige eller praktiske hindringer for at tillade, at et lands statsborgere under visse betingelser også kan være statsborgere i et andet land.

I den forbindelse skal især fremhæves den svenske betænkning fra 1999, "Svenskt medborgerskab", som giver en fyldig beskrivelse af de fordele og ulemper, der er forbundet med dobbelt statsborgerskab. Det var på basis af denne rapport, at man fra svensk side i 2001 ændrede lovgivningen og i dag accepterer en generel anvendelse af dobbelt statsborgerskab.

Det er karakteristisk for retsstillingen i Europa, at alle EU-landene accepterer, at et barn født af forældre med forskellig nationalitet kan opnå dobbelt statsborgerskab. Inden for EU befinder Danmark sig imidlertid i en meget lille gruppe af lande, som ikke har tilsluttet sig den almindelige accept af muligheden for søgt dobbelt statsborgerskab. Vi har her følgeskab af Tyskland, Holland, Østrig og Luxembourg. Men det er karakteristisk for retsstillingen i f.eks. Tyskland og Holland, at der findes en lang række undtagelser fra

kravet om opgivelse af det første statsborgerskab. Det gælder også Danmark, jf. nedenfor, og Luxembourg er nu gået i gang med at ændre sin lovgivning til fordel for dobbelt statsborgerskab.

Det tidligere nordiske samarbejde på området, der går helt tilbage til 1888, og som i mange år var præget af en fælles skepsis over for dobbelt statsborgerskab, er dermed ophørt. Sverige, Island og Finland har accepteret muligheden for at kunne opnå dobbelt statsborgerskab. Blandt de nordiske lande, er det kun Danmark og Norge, der ikke har ændret deres lovgivning på dette område. I flere situationer giver Danmark imidlertid i dag dansk statsborgerskab til udlændinge uden at kræve dokumentation for, at de ikke længere er statsborgere i det land, de kommer fra. Det gælder f.eks. flygtninge samt tilflyttere fra lande, hvor det ikke er muligt eller meget vanskeligt at frasige sig sit oprindelige statsborgerskab. I den store undersøgelse fra 2006, "Acquisition and Loss of Nationality", som gennemgår retsstillingen i 15 EU-lande, anføres at der er tale om et stort antal af naturaliserede indvandrere i Danmark, måske helt op til 40%, der fritages for at dokumentere, at de har opgivet deres oprindelige statsborgerskab. Antallet af indvandrere i Danmark, der således har opnået dobbelt statsborgerskab er dermed meget stort.

I Tyskland og Holland omfatter undtagelserne helt op til 50-60 % af de naturaliserede indvandrere. En af de tyske undtagelser, som er gennemført i 2007, synes værd at se nærmere på: Statsborgere fra andre EU-lande, der søger tysk statsborgerskab, skal ikke længere opgive deres oprindelige statsborgerskab,

Mens der således i Danmark gøres en række undtagelser fra kravet om, at indvandrere skal opgive deres oprindelige statsborgerskab, overholdes det danske forbud mod tildeling af dobbelt statsborgerskab, så vidt det kan ses, strengt over for de danske statsborgere i udlandet. Det er danskere, der ønsker at blive statsborgere i deres opholdsland uden at opgive deres danske statsborgerskab og dermed muligheden for at kunne vende uhindret hjem til Danmark på et senere tidspunkt i deres liv. Danskere i udlandet behandles dermed strengere end udlændinge i Danmark, idet der ikke findes undtagelsesmuligheder fra kravet om at frasige sig sit danske statsborgerskab.

Det er karakteristisk for de mange danskere, der i dag drager ud i verden, at de ikke er udvandrere i gammeldags forstand. I dagens globaliserede verdenssamfund er der ofte tale om danske familier, der arbejder for danske virksomheder og institutioner, og som ikke ønsker at bryde forbindelsen til Danmark. Men de vil gerne under opholdet i udlandet kunne deltage fuldt ud i det samfund de lever i. Mange af Danes Worldwides medlemmer i udlandet støder imidlertid ind i en række forskellige problemer i deres hverdag, som skyldes, at man ikke har statsborgerskab i opholdslandet.

Der er eksempler på,

- at de ikke kan eje eller arve fast ejendom i landet,
- at de ikke kan deltage i det politiske liv som valgbare politikere eller som vælgere i opholdslandet,
- at de ikke kan sidde i bestyrelser, selv i deres egen virksomhed,
- at de som udlændinge må betale mere for skolegang og universitetsophold end landets egne borgere, og
- at de er afskåret fra at deltage på nationale sportshold o.l.

Udover disse problemer af mere praktisk karakter, er der spørgsmål som vedrører deres retssikkerhed. Som udlændinge i opholdslandet er de underlagt opholdslandets lovgivning om udlændinge. Med de skærpselser, der i dag finder sted i mange lande på udlændingeområdet, risikerer de i stigende omfang at miste deres opholdstilladelse, eller at deres danske børn ikke kan komme tilbage og bo med forældrene, f.eks. efter studieophold i Danmark.

Det er klart, at danske statsborgere i udlandet skal opfylde en lang række betingelser for at kunne opnå statsborgerskab i opholdslandet, herunder bopæl i en årrække. Det er med andre ord kun en mindre gruppe af de mange danskere i udlandet, der både kan og gerne vil opnå et dobbelt statsborgerskab.

Det må også indgå i overvejelserne om den danske lovgivning på området, at mange andre landes statsborgere i dag får mulighed for at opnå statsborgerskab i opholdslandet uden at opgive deres oprindelige statsborgerskab. Dermed stilles de danskere, der ikke får samme mulighed, ringere end f.eks. de lokale svenske og finske statsborgere.

Der findes en række argumenter, der traditionelt anføres imod dobbelt statsborgerskab.

Det gælder bl.a. argumentet om, at man kun kan vise loyalitet i relation til ét land. Men erfaringen viser noget andet. Det ser vi hyppigt i Danes Worldwide, hvor flere hundrede danske børn og unge hvert år fra udlandet deltager i Foreningens Sommerskole i Danmark for at lære dansk og lære Danmark at kende. Mange af disse unge er født med dobbelt statsborgerskab, af forældre med hver deres nationalitet. De vokser op med en dobbelt loyalitet og føler sig knyttet til to forskellige kulturer. Og her er det værd at bemærke, at disse unge danskere under visse betingelser om tilknytning til Danmark opnår ret til at bevare deres danske statsborgerskab, selvom de måtte bo i udlandet, vel at mærke uden at skulle afgive nogen form for loyalitetserklæring. Her accepteres det fra dansk side, at man kan være loyal i relation til to forskellige lande. Anderledes med naturaliserede nydanskere, der skal afgive en egentlig erklæring om loyalitet.

Modstandere af dobbelt statsborgerskab fremhæver også, at man kun kan have én identitet. Også her gælder imidlertid, at mange danske i udlandet (og udlændinge i Danmark) vil fastholde, at der indgår et dobbelt tilhørsforhold i deres identitet, og at de ville føle sig lykkeligere og som hele mennesker, hvis denne dobbelthed kunne blive realiseret gennem opnåelse af dobbelt statsborgerskab.

Blandt de argumenter, der bruges imod dobbelt statsborgerskab, nævnes også vanskeligheder omkring hhv. diplomatisk beskyttelse, værnepligt og det forhold, at der kan opstå konflikt mellem en dobbelt statsborgers to lande. Den omtalte svenske udredning fra 1999 gennemgår disse spørgsmål og kommer frem til, at det er emner, der i praksis ikke volder problemer, og som under alle omstændigheder vil kunne løses.

Det kritiseres også, at dobbelt statsborgerskab vil kunne give mulighed for at afgive stemme i to lande. For danske i udlandet vil dette ikke være tilfældet, idet langt de fleste udedanskere ifølge dansk lovgivning ikke kan stemme ved Folketingsvalg i Danmark på grund af Grundlovens krav om bopæl i Danmark. Og de få, der kan stemme i Danmark, f.eks. danske diplomater, kan jo ikke blive statsborgere i opholdslandet. Også selv om danske statsborgere i udlandet skulle få stemmeret i Danmark, forekommer det ikke problematisk, at de får mulighed for at deltage i det politiske liv i det land, de bor i. Det

demokratiske princip om "én mand, én stemme" går på, at enhver statsborger i ét land skal kunne deltage i den politiske proces ved at kunne stemme - med én stemme.

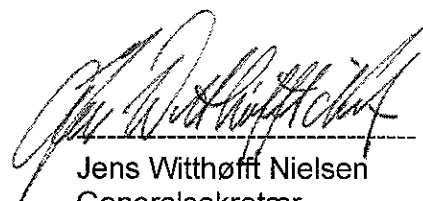
Det anføres også undertiden, at åbner man først op for dobbelt statsborgerskab, så vil muligheden for tre- og firedobbelt statsborgerskab også være til stede. Teoretisk er dette en mulighed, jf. Europarådskonventionen fra 1997, der taler om "multiple nationality", og der findes eksempler på, at danske børn, født i udlandet, kan få mere end to statsborgerskaber. I realiteten kræver de fleste lande imidlertid, at man har boet der en år-række, såfremt man skal kunne bevare eller erhverve landets statsborgerskab. Derved mindskes muligheden betydeligt for, at en person skal kunne opnå mere end to nationaliteter. Under alle omstændigheder vil man i den danske lovgivning kunne fastslå, at man kun kan opnå ét statsborgerskab i et andet land, såfremt man tillige ønsker at bevare sit danske statsborgerskab.

Det vil være fremgået at denne gennemgang, at Danes Worldwide finder, at Indfødsretsudvalget bør arbejde videre med problematikken omkring dobbelt statsborgerskab, og – i lighed med andre lande i Europa – være mindre restriktiv over for dobbelt statsborgerskab. Danes Worldwide foreslår, at udvalget tager skridt til at få udarbejdet en betænkning om dobbelt statsborgerskab og ser frem til at vi også i Danmark når den konklusion, som andre lande er nået frem til - at muligheden for dobbelt statsborgerskab er medvirkende til dels at sikre en bedre integration af udenlandske statsborgere, der naturaliseres, dels at skabe bedre livsvilkår for egne borgere i udlandet, der ønsker at opnå opholdslandets statsborgerskab - når ingen af de to grupper bliver tvunget til at opgive deres oprindelige statsborgerskab.

København, den 20. maj 2008

Christopher Bo Bramsen
Formand for bestyrelsen
Danes Worldwide

Jens Witthøft Nielsen
Generalsekretær
Danes Worldwide

Danes Worldwide

Købmagergade 67 ² DK1150 København K

Tlf.: +45 33320913; Mail danesh-worldwide@danesh.dk; Web: www.danesh.dk